

Vlada Crne Gore saopštila koje su to ključne zablude koje SPC plasira povodom Prijedloga zakona o slobodi vjeroispovijesti

Država nikome ništa ne uzima

Najbolja potvrda da utvrđivanjem državnog vlasništva nad vjerskim kulturnim dobrima država ne namjerava da ugrožava prava vjernika jeste činjenica da je prijestonica Cetinje, a ne SPC, upisana kao vlasnik Cetinskog manastira, pa to ni na koji način ne ograničava prava i slobode sveštenstva i vjernika SPC u jednom od najznačajnijih kulturnih, istorijskih i vjerskih zdanja u Crnoj Gori - saopštila je Vlada

STR. 7

RAZGOVOR:
Nenad Čanak,
predsjednik Lige
socijaldemokrata
Vojvodine

Da bi Crna Gora opstala mora se boriti svim sredstvima protiv SPC

STR. 3

INTERVJU: Esad Zaimović, glavni izvršni direktor Hipotekarne banke

Sistem će ostati stabilan, a kamate bez većih korekcija

STR. 4 i 5

POVODI: Kupovina droga preko društvenih mreža

Prodaju narkotike preko lažnih profila pa ih ugase

STR. 6

Pucnjava u podgoričkom naselju Zabjelo

Pejović ubijen, potraga za Kaluderovićem

STR. 6

Zašto crnogorski studenti mahom uče iz fotokopiranih udžbenika

Zbog skupih knjiga „stradaju“ autorska prava

STR. 8 i 9

Iskustva drugih zemalja u kontroli prihoda i rashoda tokom izborne kampanje

Posebni izvještaj o troškovima u kampanji ne podnosi šest država

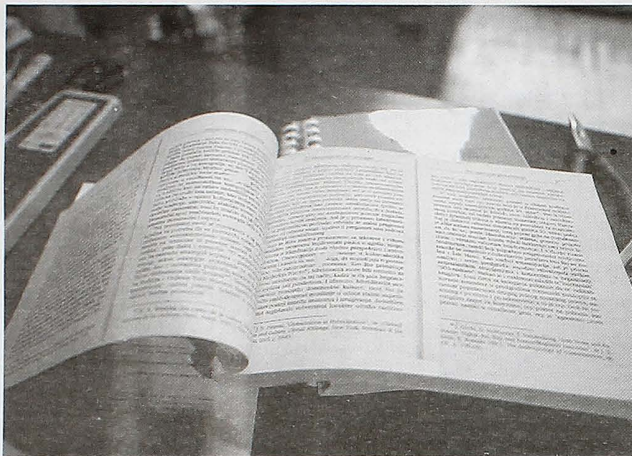
STR. 2 i 13

Zašto crnogorski studenti mahom uče iz fotokopiranih udžbenika

Zbog skupih knjiga „strada

PODGORICA – Crnogorski studenti rijetko uče iz originalnih knjiga zato što ne mogu da ih priušte zbog visokih cijena, a u bibliotekama nema dovoljno primjeraka za sve, pa su prinuđeni da kupuju kopije iz fotokopirnice gdje se nesmetano umnožavanjem primjeraka krše autorska prava.

Nadležni organi su svjesni neuređenosti ove oblasti, ali još nemaju zajedničku jasnu strategiju kojom će riješiti ovo pitanje u obstranu korist – studenata i autora udžbenika. Precutno odobravaju da se krše autorska prava onih čija izdanja se bez saglasnosti kopiraju u fotokopirnicama, što je praksa koja je nepoznanica u razvijenim zemljama poput Austrije, SAD-a, Slovenije, od kojih treba da učimo. Sa crnogorskim studentima koji studiraju u tim zemljama razgovarali smo kako su tamošnje visokoškolske ustanove riješile problem, a između ostalog, ispričali su da je u bibliotekama fakulteta obezbijeden dovoljan broj knjiga za sve studente ili da u cijenu školarine koju plaćaju od studentskog kredita dobijaju udžbenike. Moguće je da će se u Crnoj Gori ovo pitanje dijelom riješiti kroz Pravilnik o izdavačkoj djelatnosti Univerziteta Crne Gore, kojim je, kako nam je ispričao predsjednik Uredivačkog odbora UCG profesor dr **Stevo Popović**, predviđeno da svaka katalogizovana publikacija sa logom Univerziteta bude, primarno objavljena u elektronskoj verziji, ali će raditi na tome". Profesor dr **Stjepan Malović** iz Hrvatske je jedan od brojnih žrtava čija se knjiga - Osnovi novinarstva, bez njegove saglasnosti kopira u podgoričkim fotokopirnicama za sedam eura, a cijena originala je aproksimativno oko 35 eura.

Skripta iz fotokopirnice

Prof. dr Goran Barović

Prof. dr Stjepan Malović

Advokat Nikola Martinović

Pobjedini sagovornici ispričali su da se Zakon o autorskim i srodnim pravima krši onda kada se u fotokopirnicama bez saglasnosti autora umnožavaju udžbenici, ali kažu i da autori moraju da imaju razumijevanja prema studentima ako se snađu na taj način, dok se ne stvore uslovi da to više ne čine

Sve je, kaže on, postavljeno nakaradno, bez logike, a pojašnjavajući zašto knjige nisu jeftine, kaže da izdavači mogu pričati do sjutra kako formiraju cijenu, ali smatra da su za sve krivi mali tiraži, pa je cijena svojevrsni korektiv. Da bi poboljšali prodaju udžbenika za nastavu pojedini saradnici Filozofskog fakulteta UCG ranije su čak pribjegavali nedopustivom ponašanju - uslovljavali su studente da moraju da kupe originalnu knjigu, zbog čega

su, kazao je za Pobjedu dekan ove ustanove profesor dr **Goran Barović**, ostali bez posla. Ako ima i danas takve pojave, poručuje da mu se dostave dokaz, kako bi preuzeo pravne postupke prema neodgovornim kolegama. Među fotokopirnicama koje smo obišli je i „Student“, koja se godinama nalazi u prostorijama Tehničkih fakulteta u Podgorici, a čiji vlasnik **Dragan Krgović** nam je pojasnio da su na javnom oglasu dobili taj prostor koji koriste,

precizirajući da nikako ne smiju kopirati udžbenike, ali ako neko donese iskopiranu knjigu onda kopiraju taj primjerak, jer „više ne kopiraju udžbenik, nego neku kopiju“. Kopija jednog lista je dva centa. Advokat **Nikola Martinović**, međutim, ističe da prema Zakonu o autorskim i srodnim pravima kopiranje autorskog djela bez saglasnosti izdavača predstavlja najflagrantnije kršenje autorskih i srodnih prava. - Takvo umnožavanje knjiga

UCG više ne prodaje knjige

Popović je kazao i da je Pravilnikom propisano da UCG više ne prodaje knjige.

- Biblioteka je ranije prodavala knjige na sajmovima. Cijene su bile simbolične, do pet eura najviše. Procijenili smo da ćemo mnogo više „prijehovati“ na ovaj način - kroz promociju. To neće raditi samo biblioteka, nego i studenti, nastavnici i svi drugi zainteresovani za naše publikacije. Pored toga što će udžbenici biti dostupni studentima u otvorenom dokumentu, ljudi će ulaziti na sajt, dijeliti na internetu naša izdanja i tako ćemo poboljšati vidljivost Univerziteta - rekao je on.

Pravilnikom je predviđeno i da konkurs za izdavanje univerzitetskih publikacija traje tokom cijele godine a ne, samo mjesec dana, kako je to bilo predviđeno starim dokumentom. Sva izdanja će biti dostupna u elektronskoj verziji, ali je ostavljena mogućnost da naslovi od posebnog interesa budu i štampani.

ravno je krađi eksponata iz izloga kojeg ste ciglom razbili - rekao je on, dodajući da se krše autorska prava i onda kada se u fotokopirnicama umnožava već kopirana knjiga.

Iz Uprave za inspeksijske poslove nijesu odgovorili na pitanja Pobjede jesu li reagovali i, možda, sankcionisali nekoga ko se ogлуšio o autorska prava.

PRISTUP PROBLEMU

Predsjednik Uredivačkog odbora Univerziteta Crne Gore profesor dr **Stevo Popović** detaljnije je ispričao kako treba riješiti ovaj problem. Pored aktivnosti odgovornih državnih službi, prema njegovim riječima, pitanje bi trebalo rješavati i jačanjem svijesti. To što se radi u fotokopirnicama, kaže on, ozbiljno je kršenje Zakona, a smatra da bi u svakoj knjizi trebalo da, na vidljivom mjestu, piše da je zabranjeno nezakonito umnožavanje.

- Imenovan sam i za člana Etičkog komiteta. Otvaraju se, već ozbiljna pitanja oko kršenja akademskog integriteta, a siguran sam da će se otvarati i ubuduće. Trebalo bi uzeti u obzir da ga dosta ljudi krši sa predušmišljajem, ali ima i onih koji to rade iz nehata, iz neznanja jer nisu postojala jasna formalna pravila. Najveći problem je u tome što je teško odlučiti odakle

prvo da se krene sa suzbijanjem istog. Na primjer, može se desiti da se sankcioniraju oni koji su napravili mnogo manje prekršaje od onih drugih koji, ipak ostaju nekažnjeni, i to nije fer - kaže on.

Prema njegovom mišljenju, trebalo bi, prije svega, uložiti značajan napor da se ljudi obrazuju i upute kako treba da se ponašaju u skladu sa nedavno utvrđenim zakonskim regulativama, a tek onda, za one koji se i tada ogлуše o propisana pravila, pripremiti ostve sankcije za primjer svim potencijalnim prekršiocima.

ELEKTRONSKO IZDANJE

Broj udžbenika koje je izdao UCG u posljednjem periodu, sudeći prema njegovim riječima, nije tako velik, u odnosu na koliko potreba postoji. U proteklih šest-sedam godina, UCG je izdao oko 30 knjiga, a Popović pretpostavlja da su, s druge strane, udžbenici potrebni za nastavni proces izdavanja i kao autorska izdanja, mimo UCG. Naš sagovornik pojašnjava da su udžbenici koji su posljednjih godina štampani na UCG, po pravilu bili tiraža od 300 primjeraka i njihov štampanje je finansirao Univerzitet, dok su autori, pored jedne desetine tiraža, dobijali i jednokratni honorar u iznosu od 90 eura po tabaku - što je, za knjigu od npr. 100 stranica iznosilo

ANKETA

Jovana Damjanović: Studentkinja sam FPN u Podgorici. Kada bi se iz budžeta Crne Gore izdvajalo više novca koji bi kasnije Univerzitet rasporedio za kupovinu udžbenika za fakultetske bibliotekae, umjesto za koktele, i kada bi se obezbijedilo dovoljno knjiga da svaki student kad uđe u biblioteku ima knjigu za sebe da uči manje bismo narušavali autorska prava. Zakon postoji, ali svi žmurimo zbog finansijske situacije studenata.

Anđela Radulović: Na Univerzitetu u Viskonsinu u SAD-u, u cijenu školarine ulazi i cijena iznajmljivanja knjiga u toku semestra. Školarina, smještaj i hrana budu u prosjeku oko 10.000 dolara, ali uz njihov standard i činjenicu da se to plaća od studentskih kredita za njih to nije strašno, koliko za nas izgleda. Ako, pak, morate kupiti neku knjigu, Univerzitet će istu otkupiti na kraju semestra.

Elma Hot-Derović: Bila sam pola godine na Tehničkom univerzitetu u Beču. Već tada sam shvatila da jedini materijal koji možemo preuzeti sa interneta i kopirati su prezentacije profesora. Sve knjige smo mogli pozajmiti u univerzitetskoj biblioteci. Sada kada sam na doktorskim studijama i kada sam zaposlena na Medicinskom univerzitetu imam mogućnost da svaku potrebnu knjigu naručim o trošku Univerziteta.

Vildan Ramusović: Na magistrarskim studijama arhitekture sam u Sloveniji. Kad se upišemo na fakultet dobijemo elektronski identitet. Sa njim ulazimo na univerzitetsku moodle platformu gdje za svaki predmet imamo određene foldere. Ukoliko nam je za predmet potrebna literatura, a u obliku je nekih isječaka ili skripti, možemo ih naći upravo na toj platformi. Ukoliko imamo samo naslove knjiga, onda idemo u univerzitetsku biblioteku

Zaprijetili tužbom i zabranili da se kopira njihova knjiga

Iz fotokopirnice „Demeli“ kazali su nam da su im pojedini profesori sa Pravnog i Ekonomskog fakulteta zabranili da fotokopiraju njihove knjige.

- Zaprijetili su nam tužbom i mi to više ne radimo. Ostale kopiramo. Ova oblast nije uređena i sjutra da nam kažu naredni da ne radimo ovo, mi ćemo prestati. U sve treba uvesti red - kazali su oni.

Detalj iz fotokopirnice „Demeli“

ju“ autorska prava

I bibliotekari knjige izdaju na kopiranje

Direktorica Centralne univerzitetske biblioteke mr **Bosiljka Cimilić** kazala je za Pobjedu da u javnosti nijesu dovoljno poznate odredbe Zakona o autorskim i srodnim pravima, te se mahom i ne poštuju.

- U praksi sam nailazila čak i na bibliotekare koji bibliotekaru građu izdaju na kopiranje jer ne poznaju ovu oblast i njen značaj - rekla je ona.

Biblioteke, kaže ona, u svojim prostorijama najčešće poštuju odredbe koje se tiču autorskih prava, ali, s obzirom na pravo korisnika na pozajmicu biblioteke građe, odnosno pojedinaca prema ovom veoma važnom pitanju nemoguće je u potpunosti kontrolisati i sankcionisati.

- O poštovanju autorskih prava trebalo bi mnogo više govoriti na raznim nivoima i na razne načine, a u bibliotekama se strogo pridržavati svih aspekata koji se odnose na ovu oblast. Pitanje bespravnog korišćenja tuđih djela u kopirnicama lako je riješiti njihovom kontrolom od strane inspekcijiskih službi i odgovarajućim sankcionisanjem - rekla je ona.

CLUB je, kako je istakla, Centralna biblioteka Univerziteta Crne Gore i naučna biblioteka na nacionalnom nivou, te se od većine biblioteka razlikuje po tome što dobija po jedan primjerak svake publikacije koja je štampana ili izdata u Crnoj Gori.

malo više od 200 eura.

- Kako bi poboljšali oblast izdavaštva, između ostalog, naporno se radilo na izradi novog Pravilnika o izdavačkom djelatnosti a koji je Senat UCG ljetos usvojio. Novim dokumentom je predviđeno da, pored mnogo jednostavnijih i efikasnijih procedura evaluacije, svaka katalogizovana publikacija sa logom Univerziteta bude, primarno objavljena u elektronskoj verziji.

- Čim se donesu podaci za primjenu novog Pravilnika i kreira elektronska platforma za prijavu publikacija, biće raspisan konkurs, a očekujemo da će to biti, najkasnije početkom februara naredne godine - rekao je on.

Autori bi, ipak, kažu dekan Filozofskog fakulteta Goran Barović, morali da imaju razumjevanje prema studentima, „ako se snadu“ za neku knjigu, dok im ne stvore uslove da kupuju originale.

- Jer, ipak, je najvažnije da student dobije materijal iz kojeg će učiti i naučiti ono što je potrebno - kazao je on.

Barović smatra da većina studenata još nije izgradila naviku da knjige kupuju ako za to postoji uslov, jer svaka od njih će im i poslije studija, nakon stečene diplome, biti oslonac za bavljenje strukom. Više je razloga, kaže on, što ne kupuju originalne knjige - jeftinije knjige, materijalni status studenata.

- Mada, posljednjih godina na UCG, na osnovu odluka Ministarstva prosvjete, tj. promjene Zakona o visokom obrazovanju, svi studenti imaju status finansiranja iz budžeta, odnosno ne plaćaju svoje školovanje, jer te troškove pokriva država, pa po tom osnovu nemaju izdata. Kao razlog javlja se i problem što su neka izdanja davno izašla iz štampe pa su

tiraži rasprodani, a razlog može biti i mali tiraž izdanja, koji kasnije nije dopunjavan - rekao je on.

I Barovićevih knjiga ima u fotokopirnicama, ali nije pravio problem zbog kopija, jer kaže da je štampani tiraž davno podijeljen.

- A nije bilo novog dostavljavanja. Studentima je često ovo jedini način da dođu do literature koja im je potrebna za spremanje ispita - rekao je on.

Sudbina udžbenika u visokom školstvu, kaže profesor dr Stjepan Malović, koji je ranije predavao na crnogorskom Fakultetu političkih nauka, paradigmatična je za opšte stanje fakulteta u regiji. Situacija je, dodaje on, svugdje, manje-više, jednaka: studenti ne kupuju udžbenike, već ih nabavljaju u fotokopirnicama iza ugla.

- Još i gore: umjesto jeftine kopije, fotokopirnice nude studentima „skriptu“, skraćenu verziju koju je neko anonimno napravio na temelju udžbenika, pa je studenti koriste kao jedinu literaturu za ispit. Kada sam nailazio na te „skripte“, u Zagrebu, Podgorici ili negdje drugdje, dizala bi mi se kosa na glavi. Zar je to gradivo koje ja predajem? Ali, studenti uvijek idu linijom manjeg otpora, studiranje se pretvorilo u štrebanje za ispit, pa se metode ne biraju - kaže on.

Govoreći o pojavi fotokopiranja udžbenika u Hrvatskoj, naš sagovornik kaže da po tom pitanju misli da nema bitnih razlika među zemljama bivše Jugoslavije, a da je stanje u EU nešto bolje.

- Ali i tamo ne cvjetaju ruže - rekao je on.

Odgovarajući na pitanje da li studenti u hrvatskim bibliotekama fakulteta imaju na raspolaganju udžbenike iz svih predmeta, kaže da do

Popović: Udžbenici gube na značaju

Prof. dr Stevo Popović, koji je i dekan Fakulteta za sport i fizičko vaspitanje, kaže da štampane knjige sve više gube na značaju u savremenom dobu, posebno iz razloga što se aktuelnija znanja, potrebna za moderan proces nastave, nalaze u naučnim člancima, koji su dostupni i na internetu.

- Trudim se da svoje studente što više približim savremenim procesima učenja, prije svega kroz nauku. Finska je, na prvom mjestu u svijetu kada je obrazovanje pitanje, a njihovi studenti rade na

praktičnim projektima i na taj način najbolje uče. Sve manje je predavanja „eks katedra“, već profesor silazi među studente i radi sa njima na rješavanju praktičnih problema - kaže on.

Istakao je da je Univerzitet Crne Gore u procesu javne nabavke za pretplatu na „Web of Science“ bazu podataka, koja predstavlja najjači brend u svijetu.

- To je „SCI lista“, ime koje se odomaćilo među nama, odnosno baza podataka koju čemo, ako sve prođe kako je planirano, do otvori-mo svim našim studentima i profesorima. Osnovna pretplata na ovu bazu je oko 60.000 eura godišnje, što nije mali iznos, ali predstavlja osnovno oruđe za rad koje će omogućiti svim akterima u procesu nastave da lako dođu do svih aktuelnih znanja koja su dostupna u svijetu - rekao je on.

Predsjednik Uredničkog odbora UCG prof. dr Stevo Popović

bijaju neka skromna sredstva za kupovinu knjiga i trude se da za svaki predmet osigura-ju određeni broj koje je predmetni profesor stavio kao obaveznu literaturu, ali je on „sramotno malen u odnosu na broj upisanih studenata“.

- Pa su oni osuđeni na fotokopirnice i jeftine ilegalne „skripte“ - rekao je on.

Knjige su, smatra Malović, s druge strane, nepristojno skupe.

- Nikada nisu bile jeftine, ali ja sam kao student, kao i moje tadašnje kolege počeo stvarati svoju stručnu biblioteku i imam ih još i danas. Tada to nije bio značajan trošak. Danas, to je malo bogatstvo, a na jeftinijim smartfonima literatura je udaljena tek jedan klik - kaže on.

Precizirajući zašto udžbenici nijesu jeftiniji, kaže da su za sve krivi mali tiraži.

- Prodati 500 primjeraka je pravi uspjeh. A to je mali prihod, pa je cijena svojevrsni korektiv. Zato su kopirnice koje nude kopiju za osam-čet eura atraktivne. No, ujedno ugrožavaju pravu knjigu.

Pravo vrzino kolo. Smatram da vrijednu znanstvenu knjigu treba finansijski potpomagati država i to obilnije nego sada, jer time promoviraju nacionalnu nauku - rekao je on.

Malović kaže da savremeno izdavaštvo ne može bez autora, ali neki misle da ih ne treba plaćati.

- Treba platiti prevoditelja, lektora, dizajnera, daktilografa, ali ne i autora. Jer, neka bude sretan što mu objavujemo knjigu. Moj pokojni profesor **Radovan**

Anatomija 83 eura

Iz pojedinih podgoričkih knjižara - Narodne knjige i Obodsko slovo, nam je rečeno da nemaju u ponudi sve udžbenike koji su obavezna literatura na fakultetima. Iz Narodne knjige pojašnjavaju da nabavljaju pojedine knjige po porudžbi, te da je ponuda i potražnja loša za autore koji su iz Crne Gore.

- Ili traže unaprijed novac za te knjige, a mi ih ne prodamo i onda šta da radimo - kažu oni.

U ponudi imaju, kako navode, knjige potrebne za Medicinski fakultet, koje im prolaze, pa pojedini studenti su spremni da za Anatomiju izdvoje 83 eura.

U ostalim knjižarama koje smo obišli različite su cijene udžbenika, te je, pored ostalog, za Rimsko pravo potrebno izdvojiti 25 eura, autora Miroslava Miloševića, a za Monetarnu ekonomiju Aleksandra Živkovića 13,5 eura.

Vukadinović je od honorara jedne od prvih knjiga, davnih sedamdesetih godina, mogao kupiti jednosobni stan. Ja sam kupio barku, grob na Mirogoju i TV u boji. A danas sam sretan ako dobijem honorar od 1-2.000 eura. Ko onda pita za autorsko pravo - kaže Malović. **N. ĐURĐEVAC**

Iz štampe izašao novi broj časopisa za pravnu teoriju „Pravni zbornik“

Radulović: Svjedok trajanja crnogorske pravne misli

PODGORICA - Novi broj časopisa za pravnu teoriju i praksu „Pravni zbornik“ (03/2019), u izdanju Udruženja pravnika Crne Gore izašao je iz štampe, a sadrži 21 rad iz oblasti prava i srodnih pravnih disciplina čiji su autori istaknuti pravni savjeti sva tri crnogorska pravna fakulteta - Univerziteta Crne Gore, Univerziteta „Mediteran“ i UDG. Ima i autora iz inostranstva.

- „Pravni zbornik“ nastavlja misiju svjedoka trajanja crnogorske pravne misli i riznice crnogorske pravne baštine, knjige je počeo još 1. jula 1933. godine, kada je u Podgorici štampan prvi broj. U najstarijem crnogorskom pravnom časopisu do sada je, za 86 godina izlaženja, radove objavilo više od 500 autora sa temama iz oblasti prava, sociologije i srodnih pravnih disciplina - kazao je za Pobjedu glavni i odgovorni urednik časopisa dr **Branislav Radulović**.

PODRŠKA

Prema njegovim riječima, „Pravni zbornik“ je svjedok trajanja crnogorske pravne misli.

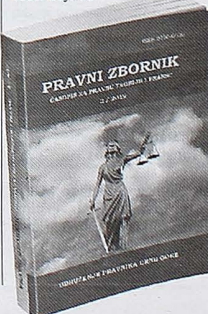
- U novom izdanju štampan je u tiražu od 300 primjeraka, na više od 400 strana. Komercijalno se ne distribuira, već se besplatno dostavlja autorima, kolegama, fakultetima, sudovima... Štampanje ovog broja pomogla je Ambasada SAD u Podgorici - Biro Stejt departmana za sprovođenje zakona - dodaje naš sagovornik.

Crnogorska pravnička publika, u novom broju časopisa, izbornom Redakcijskog odbora, u prilozi, kaže Radulović, da se upoznaju sa sedam članaka iz oblasti teorije prava, međunarodnog javnog, građanskog procesnog, krivičnog i istorije prava.

U autorskom radu prof. dr **Marko Dokić** razmatra **Hobsovo** shvatanje suverenosti, prof. dr **Nebolja Vučević** se bavi primjenom testova efektivne i sveobuhvatne kontrole Evropskog suda za ljudska prava u određivanju eksteritorijalne nadležnosti države za poštovanje ljudskih prava (čl. 1 Konvencije), a dr **Nikola Dožić** tretira pitanje „nasljedivosti“ kreditnih obaveza ostavioca.

Rad posvećen sprovođenju stranih izvršnih naslova u Crnoj Gori potpisuje prof. dr **Ranka Račić**, a dr **Darko Radulović** i prof. dr **Miloš Vukčević** u tekstovima iz oblasti krivičnog prava tretiraju pitanje reforme opšteg dijela Krivičnog zakonika Crne Gore, odnosno pitanje usaglašenosti crnogorskog krivičnog zakonodavstva sa članom 5 Protokola UN o oružju.

U rubrici „Istorija prava“ je rad prof. dr **Sava Markovića** koji se

bavi pitanjem kazne besčašća u kuneiformnom pravu.

U dijelu „Ogledi“ prof. dr **Časlav Pejović**, profesor Pravnog fakulteta u Kyushu University u Japanu, svoj rad je naslovio „O jednoj presudi Apelacionog suda - rušenje mita o domaćinskoj pravdi“, a prof. dr **Vesna Rakić-Vodinelić** tretira pitanje (ne)ustavnosti izbora predsjednika Vrhovnog suda i predsjednika sudova kroz prizmu primjene Ustava Crne Gore i Zakona o Sudskom savjetu i sudijama Crne Gore. U ovoj rubrici zastupljeni su i radovi prof. dr **Damjana Šekovića** koji se bavi pitanjem konkurencije u svijetu, a mr **Sergej Sekulović** se bavi novim Zakonom o slobodi vjeroispovijesti kroz prizmu odnosa politike i prava.

PRILOZI

Udruženje pravnika Crne Gore i Redakcijski odbor časopisa posebnu pažnju, ističe Radulović, posvećuju novoj generaciji crnogorskih mladih pravnika, tako da se u ovom broju mogu naći i radovi dr **Milene Kavarić** koja piše o pravnoj prirodi ugovora o franšizingu, **Ksenije Mišović** - „Prava iz sjenke-ekonomska, socijalna i kulturna prava“, mr **Sanje Grbović** koja se bavi pitanjem nastanka, razvoja i položajem pravoslavne crkve u Crnoj Gori.

U časopisu je i osvrt **Rada Bojovića** na poslovi ambijentu u Crnoj Gori iz ugla stranih izvještaja i domaće regulative, te sutkinje iz **Bara Tamare Spasojević** koja tretira pitanje krivičnog postupka prema maloljetnicima.

Predstavljana su i nova izdanja iz oblasti prava. **Maja Radunović** je predstavila novu knjigu prof. dr **Borislava Ivoševića** i prof. dr **Časlava Pejovića** „Pomorsko pravo“, a mr **Vidak Latković** knjigu „Varnički procesno pravo i pravo izvršenja i obvezjedanja“ autora prof. dr **Gordane Stanković** i prof. dr **Ranke Račić**.

Dekana Pravnog fakulteta UCG prof. dr **Aneta Spaić** piše o uspješno okončanom Erasmus+ projektu CABUFAL koji je sproveden na ovom fakultetu. U časopisu su tekstovi dr **Branislava Radulovića** „Ustavni patriotizam - koncept za društvene koheziju“, dekana Fakulteta političkih nauka prof. dr **Milana Markovića**, „Integracija i putem ustava“ i prof. dr **Marka Dokića** koji daje sociološki i ideološki pogled na ideju ustavnog patriotizma, dok dr **Predrag Zenitović** pitanje ustavnog patriotizma tretira na temeljima ustavnog akta kao povelje slobode i društvene integracije.

U okviru programa IUS FORUM Udruženja pravnika Crne Gore i obilježavanja 86 godina rada Udruženja, 25. decembra u KIC „Budo Tomović“ u Podgorici održać će se peta sesija Foruma na kojoj će biti predstavljeno novo izdanje „Pravni zbornik“. **K.K.**